

Opleiden voor professionele bemiddeling naar werk

Professionals met uiteenlopende benamingen – coaches, consultants, arbeidsadviseurs en reïntegratiedeskundigen – houden zich bezig met werkzoekenden die moeite hebben om op eigen kracht werk te vinden. Veel van deze professionals worden deskundigen op grond van jarenlange werkervaring. De afgelopen jaren hebben met name hogescholen beroepsopleidingen ontwikkeld voor dit vakgebied. We zijn in gesprek met twee docenten van Saxion Hogescholen te Deventer, Ad van der Stadt en Jan Woldendorp. Zij zijn multifunctioneel in een nieuwe opleidingspoot. Ze verzorgen lesprogramma's en geven les, zijn bezig met commerciële contractactiviteiten en ontwikkelen onderwijs.

De opleidingen van de Academie Mens en Arbeid (AMA) binnen Saxion Hogescholen bieden studenten goede kansen op banen in de sectoren personeel en organisatie. Maar ook een functie bij organisaties die zich bezig houden met verzuim en reïntegratie behoort tot de mogelijkheden. Saxion heeft op het gebied van Personeel & Arbeid van alle hogescholen in Nederland het breedste uitstroombroefiel. Het gaat dan om beroepen zoals p&o-adviseur, opleidingsadviseur, human resource-manager, loopbaanadviseur, reïntegratieadviseur, verzuimbegeleider, psychodiagnostisch medewerker, trajectbegeleider of jobcoach. De thema's die tijdens de opleiding aan de orde komen, variëren van individuele loopbaanbegeleiding gericht op het versterken van posities van werknemers of competenties van werkzoekenden tot Human Resource

Management voor het bereiken van doelstellingen in organisaties. Jan Woldendorp: 'In de ideale situatie komen de wensen en mogelijkheden van de individuele mens overeen met de doelstellingen van de arbeidsorganisatie. Als het gaat om het managen van tegenstellingen tussen deze belangen, bieden de onderwerpen verzuim, HRM en reïntegratie een basis voor professioneel handelen.'

Professioneel handelen

In de vierjarige hbo-opleiding vindt na het tweede jaar een differentiatie plaats die bepalend is voor het beroep en de richting die de student kiest. De student ontwikkelt in die eerste jaren een breed scala aan complexe vaardigheden (de competenties die opgebouwd zijn uit de elementen kennis, vaardigheden en attitude). Ad van der Stadt: 'Ruim voor het tweede jaar moet duidelijk zijn of de student beschikt over de

persoonsskenmerken die ervoor zorgen dat het vak later past bij de persoon en omgekeerd. De nieuwe stijl van het onderwijs is meer dan voorheen 'resultaatgericht'. Voor diverse beroepen in de sector is gewenst om te kunnen acquireren en verkopen, maar ook om efficiënt en effectief te kunnen handelen als het gaat om het nastreven van doelen van organisaties.'

Een belangrijk thema dat in het onderwijs wordt behandeld, is wat er nodig is om een goede coach of bemiddelaar te zijn. Bij de opleiding hebben de docenten achterhaald dat een aantal sleutelvaardigheden bepalend is voor effectieve arbeidsbemiddeling en loopbaanbegeleiding. 'Dit betekent onder meer: anderen vitaal maken, in beweging laten komen, sterker laten staan en zelfsturing kunnen bevorderen. Hiervoor is het nodig aandacht en empathie voor anderen (klanten) op te brengen, maar ook om doelen en resultaten helder voor ogen te houden. Gesprekvaardigheden, zoals luisteren, samenvatten en doorvragen, zijn hierbij minimale vereisten. De professional moet sociaal en zakelijk kunnen optreden en resultaatgericht kunnen coachen. Daarnaast is het kunnen ontwikkelen en onderhouden van netwerken een belangrijke praktische vaardigheid voor (toekomstige) professionals.' De docenten wijzen verder op het beheersen van competenties om in virtuele netwerken te kunnen opereren. "Google-competenties" bijvoorbeeld zijn zeker van belang', aldus Van der Stadt.

Innovatie en netwerkvorming

Nu al heeft AMA Kennistransfer, de commerciële contractpoot van de AMA,

een breed en open aanbod aan post-hbo-opleidingen, cursussen en leer- gangen. Paradepaardjes zijn de master Managing Human Resources (in samen- werking met de Universiteit Twente), de post-hbo-opleidingen Loopbaanbegelei- ding en Arbeidsdeskundige en de leer- gang Trajectbegeleiding. Een webportal (www.saxion.nl/mensenarbeid/welkom) biedt het platform om de communica- tie en interactie tussen partijen samen te brengen en gemakkelijk te laten ver- lopen. AMA wil daarmee haar diensten verbreden met het aanbod voor volwas- senen die zich verder willen ontwik- kelen op het brede terrein van mens en zijn werk. 'Bijvoorbeeld door in te spelen op het concept 'een leven lang leren' met de verwachting dat oud- studenten en andere geïnteresseerden geregeld terugkeren naar de academie om opleidingsmogelijkheden te benut- ten', aldus Woldendorp. Het kenniscentrum wil ook inspelen op actuele thema's, zoals vitaliteit in een vergrijzende arbeidsmarkt. Dit

onderwerp was ook het thema van het AMA-jubileumsymposium dat dit najaar gehouden werd naar aanlei- ding van het 25-jarig bestaan van de AMA. Hier concludeerde Paul de Beer dat de effecten van de vergrijzing op de arbeidsmarkt lijken mee te vallen. Binnen het thema 'vitaliteit en spon- taniteit in een vergrijzende arbeids- markt' sprak prof. dr. Roos Vonk. Zij nodigt de oudere generatie uit om te laten zien dat het mogelijk is 'een betere versie van zichzelf' te ontwik- kelen.

Ook regionalisering is een belangrijk aandachtspunt. Het midden- en klein- bedrijf in de regio Stedendriehoek en Twente wordt ondersteund met kennis op het gebied van Human Resource Management. Daarnaast verzorgt het lectoraat van de AMA en een daarbij behorende kenniskring de samenwerking met de universi- teit Twente op het terrein van HRM- onderzoek en is het Kenniscentrum MKB opgericht.

deskundigheid over een dynamische reïntegratiemarkt? 'Voor de docenten die het lesmateriaal samenstellen, zijn de indrukken en ervaringen van studenten van groot belang voor het vernieuwen en aanpassen van het lesmateriaal', legt Van der Stadt uit. 'Studenten doen hun stage en onderzoek bijvoorbeeld bij bedrijfs- organisaties, bemiddelingsbedrijven, uitzendorganisaties, gemeentelijke WWB-uitvoerders, CWI- of UWV-kan- toren. Hier is veel actuele informatie beschikbaar over de uitvoeringsprak- tijk. Studenten doen in stages erva- ringen op bij de diverse marktpar- tijen. Docenten willen actuele kennis uit de praktijk benutten en worden daarbij mede gevoed door hun stu- denten.' Belangrijk is dus de wissel- werking tussen studenten, docenten en de praktijk. Daarnaast is ook de uitvoering van contractactiviteiten in en met het werkveld een belangrijke voedingsbodem voor actuele kennis- ontwikkeling.

Over Saxion

Saxion Hogescholen (Enschede, Deventer en Apeldoorn) is met ongeveer 20.000 studenten een van de grootste hogescholen van Oost-Nederland. Saxion in Deventer en Enschede biedt onderwijs op bachelor- (hbo-), post-hbo en masterniveau op het gebied van mens en arbeid. Deze scho- lingsactiviteiten zijn ondergebracht bij de Academie Mens en Arbeid (AMA). In hoofdlijnen zijn de opleidingen onderge- bracht in drie studieroutes: Personeel en Arbeid, Propedeuse Toegepaste Psychologie en Psychodiagnostisch Werk. Deze studie- routes laten zich onderscheiden door een zakelijk of sociaal accent in de opleiding en worden voltijds maar ook in deeltijd aangeboden. Naast de schoolse opleidin- gen worden in-company opleidingen ver- zorgd voor diverse bedrijven en instellingen.

Het verzuim- en reïntegratiewerk- veld is complex en diffuus. Door de vele relaties van de school voelt zij zich op deze markt een spin in het kennis- en expertiseweb van de reïn- tegratiepartners. Er zijn contacten met voornamelijk lokale ROC's, reïn- tegratiebedrijven, RMC's, gemeenten (inburgering, bijstand en sociale- werkvoorziening), CWI, UWV, zorg- en justitiële instellingen, verzekeraars, maar ook met werkgevers in de regio.

De student als intermediair

De huidige reïntegratiemarkt is onderhevig aan voortdurende ver- andering. Niet alleen omdat het een jong segment is, maar ook omdat ze mee moet veren met economische omstandigheden en politieke beslu- ten. Hoe komt de school aan haar

Inspelen op de dynamiek

Voor de opleidingen blijft het van belang om alert te blijven op ontwik- kelingen op de reïntegratiemarkt. Arbeidsbemiddeling in de afgelopen jaren heeft ertoe geleid dat veel mensen aan werk geholpen zijn. De laatste jaren wordt duidelijk dat er nu meer aandacht nodig is voor com- plexe gevallen, de uitkeringsgerech- tigten die een speciale aanpak nodig hebben. Vraag is dan hoe de nieuwe generatie professionals hier beter op in kan spelen.

Ander onderwerp zijn de mogelijkhe- den van de IRO-voorziening. Gebruik- making van deze trajecten vraagt om kennis van het aanbod (reïntegra- tiedienstverlening), meer maatwerk en het passend maken van trajecten. In vormen van samenspraak werken consulent en cliënt samen aan de

best passende bemiddeling.

De consulent moet vragen van cliënten kunnen beantwoorden, helpen bij het inschatten van de competenties van klanten, advies uitbrengen, helpen bij het ontwikkelen en benutten van netwerken, et cetera.

Actuele ontwikkelingen

In Nederland zijn de beroepen die te maken hebben met arbeidsbemiddeling en begeleiding naar werk, in omvang toegenomen. In weinig landen zijn zoveel specialisten werkzaam die zich bezig houden met het aan het werk krijgen en houden van mensen. De deskundigheid in de praktijk is uiteenlopend in aard en kwaliteit. Bijvoorbeeld het onderwerp cliëntsturing heeft vrijwel nergens de uitwerking gekregen zoals we die in ons land kennen. Verder verdient het

onderwerp kwaliteit en kwaliteitsborging blijvende aandacht voor opleiders en uitvoerders.

Een ander fenomeen is de verbreding van het dienstenaanbod van reïntegratiebedrijven. Onderdeel van hun aanbod kan nu ook beleidsadvies aan gemeenten omvatten of vraagstukken over inburgering. Een probleem dat in de praktijk kan ontstaan, is dat managers van reïntegratiebedrijven opdrachten aannemen waar personeel onvoldoende raad mee weet. Hoe speelt de opleiding hierop in? 'De actualiteit van de opleidingen staat en valt met de kennis uit de praktijk. Wij hebben al een goede relatie met het werkveld. In de komende jaren willen wij de band met onze externe contacten en afgestudeerden verder verstevigen.'

Onlangs heeft de AMA een nieuwe stap gezet in het verbreden van haar aanbod aan opleidingen. Naast de P&A-opleiding en de prodeuse Toegepaste Psychologie is een aanvraag voor een nieuwe bacheloropleiding in een vergevorderd stadium. Intentie van Saxion is het opleidingsaanbod uit te breiden met een bachelor Toegepaste Psychologie. De plannen voor deze brede hbo-opleiding zijn inmiddels afgerond. Het wachten is op de definitieve toestemming van het ministerie.

*Roel Cremer is redactielid van
Maandblad Reïntegratie*

